

Molencatalogus nr. 138

~ januari - februari - maart 2023 ~

Onze driemaandelijkse catalogus is gratis voor belangstellenden.
Bij deze editie hoort een bijlage in de vorm van een nieuwsbrief.
Oplage in druk: 50 exemplaren.

Stichting Levende Molens - centrum voor molinologie

Ingeschreven in het stichtingenregister van de K.v.K. te Breda onder nummer 41104691

Mahlerlaan 12
4702 KK Roosendaal

ABN-AMRO bank:
IBAN ▶ NL46 ABNA 0100 7092 06 ten name van Stichting Levende Molens
BIC ▶ ABNANL2A

Telefoon: (06) - 44 61 84 70 of vanuit het buitenland: #31 644 618 470
Website: www.molencentrum.nl E-mail: molencentrum@gmail.com

(*) = voorraad beperkt
(**)= voorraad zeer beperkt, telefonisch reserveren aanbevolen

Bij de foto op de kaft...

Stichting Levende Molens is in het gelukkige bezit van een grote collectie negatieven, die in de vorige eeuw gemaakt zijn door dhr. Omer Kyndt in Westkerke (bij Oudenburg, West-Vlaanderen).
Omer stierf tien jaar geleden. Hij was niet alleen beroepsfotograaf, maar ook een heemkundige met een specifieke belangstelling voor molens. Wij zijn Antonia Laureyns, zijn echtgenote, dan ook erg erkentelijk dat ze de molennegatieven enkele jaren geleden aan onze stichting heeft geschonken.
De meeste opnamen hebben we intussen kunnen thuisbrengen, ook al had de fotograaf helaas geen plaatsnamen of data genoteerd. Bij enkele foto's tasten we nog in het duister. Deze watermolen is er één van. We vermoeden dat de foto ergens in Frankrijk is gemaakt, mogelijk in Normandië of Bretagne, maar andere landen willen we niet op voorhand uitsluiten.
Kan iemand ons helpen om deze fraaie watermolen met een smal bovenslagrad, te identificeren?

Prentkaartenserie

Ongelooflijk, maar waar…: **Mills in Ukraine**, de serie van zestien prentkaarten (in kleur) van wind- en watermolens in Oekraïne, die we ruim een jaar geleden hebben aangekondigd maar die mede door de oorlog met Rusland moest worden afgeblazen, lijkt nu toch te zijn uitgegeven! De proefdruk hebben we al onder ogen gehad en we verheugen ons op deze prachtige en, gezien de omstandigheden, hele bijzondere reeks. Onze hoop is erop gevestigd dat we deze kaarten in de volgende Molencatalogus eindelijk kunnen aanbieden.

Losse prentkaarten *(in kleur, tenzij anders vermeld)*

Bavel (N.Br.) – Nieuwe kaart van stenen bergkorenmolen 'De Hoop'. Uitgave: Molen De Hoop. Het gaat om een staande opname.

- Bestelnummer: 3966. Prijs: € 1,25. (De officiële verkoopprijs bedraagt € 1,50)

Kruiningen (Zld.) – Een prentkaart van de firma Torbijn uit Goes uit 1988 van de achtkante Oude Molen vóór de verplaatsing in 2001 waarbij deze grondzeiler op een hoge berg werd heropgericht. Onze voorraad is echter beperkt. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3967. Prijs: € 1,--. (*)

Oud-Alblas (Z.H.) – Stenen grondzeiler/poldermolen de Peilmolen, opgezeild en in werking. Staande opname. Eigen uitgave Stichting Levende Molens. Foto: Erwin Esselink.

- Bestelnummer: 3968. Prijs: € 0,80.

Zelhem (Gld.) – De Wittebrinkse Molen. Deze stenen bergkorenmolen maalt met volle zeilen. Liggende opname. Uitgave en foto: Michiel Regelink.

- Bestelnummer: 3969. Prijs: € 0,80.

Ommen (Ov.) – Achtkante stellingkorenmolen 'De Konijnenbelt', opgezeild en in werking. Bij de bouw in 1806 was dit nog een olie- en pelmolen. Sinds 1820 wordt er graan gemalen. Op de achtergrond is nog de zeskante stellingmolen 'Den Oord' te zien, die als museum is ingericht.
Staande opname. Eigen uitgave van onze stichting. Foto: Rudy Kingma.

- Bestelnummer: 3970. Prijs: € 0,80.

Sint Jansklooster (Ov.) – Achtkante stellingkorenmolen 'Monnikenmolen', herbouwd in 1996 na een halve eeuw onttakeld te zijn geweest. De molen is hier niet opgezeild, maar wel maalvaardig. Liggende opname. Eigen uitgave van onze stichting. Foto: Rudy Kingma.

- Bestelnummer: 3971. Prijs: € 0,80.

Nieuwe kaartenseries van Sef Oxley

De twee series van Sef Oxley uit de vorige catalogus zijn bij veel verzamelaars positief onthaald. Sef heeft nu twee nieuwe reeksen uitgegeven. Een daarvan is gewijd aan Nederlandse molens en telt maar liefst 26 kaarten. Hierbij zijn twee tredmolens, een rosmolen (manege), zes watermolens, vijf molenrompen en twaalf complete windmolens. De andere serie telt 12 kaarten, namelijk elf Belgische molens en een uit het Verenigd Koninkrijk. In deze reeks zitten zes watermolens en vijf complete windmolens, alsook een molenromp. Bij wijze van experiment heeft Sef sommige kaarten ook aan de achterzijde laten bedrukken, in zwart-wit, vaak met een impressie van het interieur. Wat ons betreft heeft dit zeker een meerwaarde. Ook is het de verdienste van Sef, dat hij vaak de keuze laat vallen op minder bekende molens, waarvan soms niet eerder een prentkaart is uitgegeven.
Dit zijn de nieuwe aanwinsten (de nummering is conform hetgeen op de achterzijde wordt vermeld):

Serie België/Engeland:

53. **Whitburn (North-East-England)** – Whitburn Windmill. Ronde stenen grondzeiler (anno 1796) die al in 1876 buiten bedrijf raakte waarna alleen de romp bleef bestaan. In 1990 kocht de gemeente hem aan. Daarna volgde een uitwendige restauratie. Staande opname.

54. **Hamont (Limburg)** – Napoleonsmolen. Ronde stenen stellingmolen, gebouwd in 1804 als koren- en oliemolen. In 1952 werd deze onttakeld en pas in 1997 weer maalvaardig gemaakt. Staande opname.

55. **Comblain-au-Pont (Liège)** – Moulin de Halleux. Deze graanwatermolen werd opgericht in 1785, was ook steenzagerij en kreeg later een horecabestemming. Liggende opname.

56. **Esneux (Liège)** – Moulin de la Haze. Graanwatermolen met bovenslagrad, in steen herbouwd in 1808. Op deze plek stond al een molen in 1387. Liggende opname.

57. **Esneux (Liège)** – Petit Moulin of Moulin du Ry d'Oneux. Graanwatermolen uit 1799 met een groot metalen bovenslagrad. De maalinrichting is verwijderd in 1970. De molen kreeg een woonbestemming. Staande opname.

58. **Molenbeersel (Limburg)** – De Keijersmolen is een stenen bergkorenmolen die nog frequent in werking is. Staande opname.

59. **Harzé (Liège)** – Moulin Belpaire. Deze voormalige koren- en oliewatermolen bezat ooit maar liefst vier raderen. Tot 1937 werd er met waterkracht gemalen en tot 1957 met de motor. De molen is alleen draaivaardig. Liggende opname.

60. **Lorcé (Liège)** – Moulin Mignolet. Het gebouw van een graanwatermolen uit 1740 die tot 1939 in bedrijf was. Nadien is hij gerenoveerd tot woonhuis. Liggende opname.

61. **Kasterlee (Antw.)** – 'Keeses Molen', een standaardmolen na de recente restauratie. Helaas is de biotoop niet ideaal. De molen wordt door heel wat bomen omringd. Liggende opname.

62. **Overpelt (Limburg)** – De romp van de Leyssensmolen, een stenen bergkorenmolen die in 1899 werd opgericht. In 1976 werd hij tot woning verbouwd. Liggende opname.

63. **Overpelt (Limburg)** – De Bemvaartse molen is een graanwatermolen met onderslagrad op de Dommel, reeds vermeld in 1291. Het huidige gebouw is van 1901. Liggende opname.

64. **Turnhout (Antw.)** – De Grote Bentel, een stenen bergkorenmolen (anno 1847), die vanaf 1970 als woning werd gebruikt. In 2012 is hij weer maalvaardig hersteld. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3972.
  Prijs voor de volledige reeks van 12 kaarten: € 9,--
  Alleen de watermolens (6 kaarten): € 5,--. Alleen de windmolens (6 kaarten): € 5,--.
  Losse kaarten naar keuze: € 1,-- per stuk.

Serie Nederland:

65. **Volkel (N.Br.)** – Standerdmolen, in 1988 geheel nieuw gebouwd nadat de voorganger in 1983 was afgebrand. Fraaie close up. Staande opname.

66. **Blitterswijck (Limb.)** – Achtkante bergmolen, nieuw gebouwd in 2006. Er is een kap, maar geen gevlucht. Onderin is horeca gevestigd. Liggende opname.

67. **Best (N.Br.)** – Stenen stellingkorenmolen De Volharding, onttakeld in 1938 maar in 2011 weer gecompleteerd en maalvaardig gemaakt. Staande opname.

68. **Valkenburg (Limb.)** – De Kruitmolen. Deze watermolen werd in 1821 inderdaad gebouwd voor de kruitfabricage. Daarna diende hij enige tijd als papiermolen en als bierbrouwerij. Het rad werd in 2018 vervangen. Helaas mag men het water niet opstuwen, waardoor het rad niet op waterkracht kan draaien. Liggende opname.

69. **Oirsbeek (Limb.)** – Stenen bergkorenmolen, de Janssenmolen (anno 1879). Na een periode van verval volgde in de jaren 1970 een omvangrijke restauratie. Staande opname.

70. **Oirsbeek (Limb.)** – Ingekorte romp van de Molen van Dortants. Deze stenen grondzeiler is gebouwd in 1802. Tussen 1916 en 1925 werd hij onttakeld. Liggende opname.

71. **Geesteren (Ov.)** – Achtkante bergkorenmolen, de Grote Geesterse Molen, opgericht in 1867 als opvolger van een standerdmolen. Fraaie liggende opname.

72. **Beneden Leeuwen (Gld.)** – Mooie close-up van De Wielewaal, een stenen stellingmolen die in 1857 gebouwd werd en tot 1957 in bedrijf is gebleven. Staande opname.

73. **Woudsend (Fr.)** – Achtkante stellingkoren- en pelmolen 't Lam, met volle zeilen in werking. Staande opname.

74. **Weert (Limb.)** – Stenen beltkorenmolen Sint Oda (anno 1883). Tot 2002 bleef deze molen in bedrijf. Eenmaal stilgevallen ging de onderhoudstoestand erg achteruit. Staande opname.

75. **Dommelen (N.Br.)** – Dommelse Watermolen, een dubbelmolen op de Dommel. In 1977 is het gebouw grondig gerestaureerd. De oliemolen werd tot woonhuis gerenoveerd, terwijl de korenmolen nog regelmatig in bedrijf is. Liggende opname.

76. **Neer (Limb.)** – de Friedesse molen is een graanwatermolen met onderslagrad uit 1717. In 1958 werden de waterrechten verkocht. In 2002 werd er weer een stuw aangebracht en kan de molen weer draaien. Mooie liggende opname.

77. **Heijen-Diekendaal (Limb.)** – Achtkante bergkorenmolen, de Gerardamolen. Deze is pas in 1950 naar hier overgebracht ter vervanging van een stenen molen die in oktober 1944 werd opgeblazen. Liggende opname met mooie wolkenlucht.

78. **Middelbeers (N.Br.)** – Romp van Molen Himbergen. Deze voormalige stenen bergmolen uit 1884 werd in 1944 door oorlogsgeweld beschadigd en onttakeld. Liggende opname.

79. **Utrecht (stad)** – Reconstructie van een stadskraan. Deze tredmolen werd gebouwd in 1402 en bezweek in 1838. In 2022 heeft men hiervan een replica opgericht. Liggende opname.

80. **Boxmeer (N.Br.)** – Zelden Goed of Molen van den Berg. Deze ronde stenen bergmolen is in 1933 uitgebrand. Later is het restant tot woonhuis gerenoveerd. Liggende opname.

81. **Maastricht (Limb.)** – De molen van Gronsveld, één van de vier Nederlandse torenmolens die in 1623 werd gebouwd. In 1944 brandde de molen uit door oorlogshandelingen. In 1959 werd hij weer in de oude glorie hersteld. Liggende opname.

82. **Cuijk (N.Br.)** – Bergkorenmolen Jan van Cuijk, gebouwd in 1860. Tot 1959 werd er alleen op windkracht gemalen. Daarna gebeurde dat mechanisch, tot 1971. Staande opname.

83. **Elsen (Ov.)** – Romp van de ronde stenen stellingkorenmolen Vreest Niet, ook wel De Hoop. Fraaie, staande opname.

84. **Kreijel (Limb.)** – Stenen berkorenmolen Sint Joseph, opgericht in 1840 en in bedrijf tot het begin van de jaren 1960. Liggende opname.

85. **Geijsteren (Limb.)** – Watermolen met onderslagrad Holtmeulen. Tot 1961 was deze molen in het bezit van een maalwerk. Dit werd verwijderd bij de renovatie tot woning. In 2020 werd weer een rad geplaatst, nu voor het opwekken van elektriciteit. Liggende opname.

86. **Geijsteren (Limb.)** – de Rosmolen. In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, gaat het hier wel degelijk om een watermolen, gebouwd in 1667. Sinds 2000 is deze zeer fraaie molen weer maalvaardig. Liggende opname.

87. **Schinnen-Thull (Limb.)** – De Muldermolen is in 1949 gebouwd, ten noorden van de originele Muldermolen, een watermolen uit 1339. Tot ca. 2015 was hij in gebruik als maalderij en graanhandel. De huidige bestemming is horeca en wonen. Liggende opname.

88. **Melderslo (Limb.)** – In het Openluchtmuseum De Locht vind je een eenvoudig weidemolentje voor het bemalen van kleine percelen. Ook tref je er een geupel aan, een primitieve rosmolen die ook wel manege wordt genoemd. Beide zijn afgebeeld op deze liggende prentkaart.

89. **Melderslo (Limb.)** – Relatief onbekend is de karnmolen van voornoemd openluchtmuseum. Het betreft een volledig ingerichte hondenmolen die oorspronkelijk in Susteren werkzaam was. Liggende opname.

90. **Someren (N.Br.)** - Standerdmolen Den Evert, opgetrokken in 1543 en in 1978 overgebracht naar de huidige locatie. Staande opname.

- Bestelnummer: 3973. Prijs voor de volledige reeks van 26 kaarten: € 19,50.
  Alleen de watermolens (6 kaarten): € 5,--. Alleen windmolens en rompen (17 kaarten): € 13,50.
  Losse kaarten naar keuze: € 1,-- per stuk.

Boeken, brochures en tijdschriften *(alle titels zijn direct leverbaar)*

De Meule nr. 116 (vierde kwartaal 2022)
Deze uitgave is grotendeels gewijd aan verdwenen molens van Roosendaal, namelijk deel 1 van een reeks artikelen, over de Kalsdonkse molen (een standerdmolen, afgebrand in 1905) en de opvolger aan de Stoopstraat. Deze laatste molen is bij de meesten totaal onbekend en heeft dan ook maar zeer kort bestaan. Daarnaast zijn een drietal biotoopartikelen in het nummer opgenomen. Het bevat 48 pagina's op A4-formaat en is royaal geïllustreerd, gedeeltelijk in kleurendruk.

- Bestelnummer: 3974. Prijs: € 7,-- (*)

Herfstnummer 2022 Vlaamse Molens
Dit nummer opent met het persoonlijke verhaal van Dominique Dubois, vrijwillig molenaar op de achtkante bovenkruier in het openluchtmuseum van Villeneuve d'Ascq (Noord-Frankrijk) die als ruïne uit de Sommestreek werd gehaald om op deze nieuwe locatie te worden gereconstrueerd. De auteur spreekt zijn molen als het ware toe ("comme tu es beau") en neemt de lezer zo mee in zijn belevenissen vanaf het moment dat hij hier als molenaar werd aangesteld. Andere vrijwilligers brachten een werkbezoek aan de Brugse Zandwegemolen en zetten hun bevindingen op papier. Over de molens van Bevere bij Oudenaarde verschijnt in deze editie alweer de vijfde aflevering, meer bepaald over standaardmolen De Vogelzang die in 1874 te Aaigem aan een nieuw leven begon en daar intussen alweer bijna zestig jaar geleden is verdwenen. Een anekdote over de Brouckmolen van Beveren-IJzer zal de lezer zeker weten te boeien, evenals het verslag van de 'Processie van plaisance' te Geraardsbergen. Dit is nog maar een fractie van de rijke inhoud van dit nummer dat 40 pagina's telt op A4 formaat, volledig in kleurendruk en met vele illustraties.

- Bestelnummer: 3975. Prijs: € 7,--

Voor een jaarabonnement van vier nummers betaal je ook in 2023 nog altijd slechts € 25,-- en dat in weerwil van alle prijsverhogingen bij de post en de drukkerij. Die prijs geldt tussen haakjes ook voor Nederlandse abonnees! Je kunt zo'n abonnement ook via onze stichting aangaan, door voornoemd bedrag over te maken op onze bankrekening onder vermelding van 'Vlaamse Molens 2023'.
Op deze manier steun je ook de vele vrijwilligers, die zich volkomen belangeloos inzetten voor het molenbehoud en de molenstudie in Vlaanderen, daartoe geïnspireerd door wijlen Dr. Paul Bauters, de grote molinoloog wiens Huisekoutermolen onlangs aan de vzw Vlaamse Molens werd overgedragen.

Zaanse Verhalen 2022: Molenbouw vóór 1620 en 43 onbekende molens
De vijftiende editie van het jaarboek Zaanse Verhalen beschrijft de ontwikkelingen van de molenbouw aan het eind van de zestiende en het begin van de zeventiende eeuw in de Zaanstreek. Ook worden 43 onbekende molens en zeven eveneens onbekende rosmolens beschreven. Dat brengt het totaal van het Zaanse molenbestand op liefst 1169.
In Zaanse Verhalen wordt aangetoond dat de opkomst van de industriemolens in de eerste twee decennia van de zeventiende eeuw aanzienlijk groter was dan tot nu toe bekend was. Daarvoor werd onderzoek gedaan in de administratie van de Graefelijkheidsrekenkamer van Domeinen van de Staten van Holland en West-Friesland, de organisatie die vanaf 1452 tot 1729 alle windbrieven molens heeft uitgegeven. Dit archief is ondergebracht in het Nationaal Archief in Den Haag.
In de archieven van de Banne Oostzaan en Westzaan, de bestuurlijke eenheden van de Zaanstreek, werden zogeheten verbandactes voor molens, waarin de plaatselijke regenten goedkeuring aan de bouw verleenden, gecontroleerd. In dezelfde archieven werden aan de hand van transportactes, die bij onroerend goedtransacties werden opgemaakt, ook tal van gegevens gevonden.
Er werd ook onderzoek gedaan naar de windbrief van de nog bestaande oliemolen Het Pink in Koog aan de Zaan, waarvan het dendrochronologisch onderzoek naar de ouderdom van het gebruikte hout wordt beschreven. Ook de historie van De Grauwe Beer in Zaandam, de eerste bovenkruier -balkenzager die al in 1614 in bedrijf was, is onderzocht. Het boek telt 160 pagina's en 20 afbeeldingen. Voorts zijn er registers op persoons – en molennamen.

- Bestelnummer: 3976. Prijs: € 21,50.

Des Moulins et des Hommes – Tome 9 door Jacky Adam (2019)
Als we over molenboeken spreken, draait de inhoud in negen van de tien gevallen om feitelijkheden: jaartallen, functie, type, inrichting, eigendomsverhoudingen et cetera. Belangrijk? Vanzelfsprekend. Maar een molen is meer dan een droge opsomming van dit soort informatie. Jacky Adam heeft dat heel goed begrepen. Hij stelde al eerder een boek samen in de reeks 'Des Moulins et des Hommes' met boeiende en soms grappige, soms ontroerende vertellingen, legendes, anekdotes, gedichten e.d. over de watermolens en hun molenaars in enkele Waalse provincies (Luik, Namen en Luxemburg). De rijkdom hiervan zegt wel iets over het belang dat deze molens ooit hebben gehad in de samenleving. De auteur heeft nu een tweede boek – tome 9 – gewijd aan dit aspect van de geschiedenis en het leven in en rond de watermolens door de eeuwen heen. Overigens komen ook enkele windmolens aan bod. Het is verbluffend om te zien, hoe ook de Franse taal is doorspekt met gezegden en spreekwoorden die hun oorsprong vinden in de molen. Daarnaast vind je in dit boek tientallen verhalen die vaak door overlevering tot ons zijn gekomen, al dan niet berustend op historische feiten. Onnodig te zeggen, dat dit alles is gelardeerd met een schat aan illustraties. We hebben ze niet geteld, maar het moeten er vele honderden zijn. Enkele van deze foto's vinden zelfs hun oorsprong bij onze stichting, als prentkaart bijvoorbeeld. Als je de Franse taal een beetje machtig bent, moet je je zeker ook verdiepen in de prachtige teksten. Er is geen betere manier om tot de 'ziel' van de molen en het molenaarsbestaan door te dringen. Dit prachtige boek, dat met zoveel aandacht en liefde is samengesteld door Jacky Adam, verdient onze warme aanbeveling.
Het geheel telt 280 pagina's met honderden afbeeldingen in vierkleurendruk.
Het boek is ingebonden in een harde kaft. Formaat: oblong 30x24 cm.

- Bestelnummer: 3977. Prijs: € 60,-- (*)

Filatelie

Reeks van vier postzegels met toeslag 'Pro Patria' uit Zwitserland, met verschillende watermolens als onderwerp. Het gaat om de Getreidemühle in Oberdorf, twee bovenslagmolens in achtereenvolgens Bruzella en Bühre an der Aare en om Mühle Lussery te Lussery-Villars. Door de toeslag op de zegels worden sociale en culturele doelen in Zwitserland gesteund: projecten die door 'Pro Patria' worden opgezet. Deze serie werd in 2002 uitgegeven. De zegels zijn postfris en ongestempeld.
Bestelnummer: 3978. Prijs: € 4,20 (*)